

Lesson B # 3

तृतीयः पाठः tr̥tīyaḥ pāṭhaḥ

Rāmulu Gajavāḍa, Saṁskṛtam Teacher

Vedanta Temple, 1946 Vedanta Place, Hollywood, CA 90068

323 465 7114

भवान् कस्यां कक्ष्यायां पठति ? bhavān kasyāṁ kaksyāyāṁ paṭhati ? (asking a *m*)

= In which class do you study?

भवती कस्यां कक्ष्यायां पठति । ? bhavati kasyāṁ kaksyāyāṁ paṭhati ? (asking a *f*)

= In which class do you study?

अहं चतुर्थकक्ष्यायां पठामि । ahaṁ caturtha-kaksyāyāṁ paṭhāmi

= I study in the fourth class (grade).

त्वं चतुर्थकक्ष्यायां किं पठसि ? tvaṁ caturthakaksyāyāṁ kiṁ paṭhasi ? (asking a *m* or *f*)

= In fourth class what do you study?

अहं संस्कृतं पठामि । ahaṁ saṁskṛtaṁ paṭhāmi

= I read (study) Saṁskṛtaṁ.

त्वं संस्कृतं कस्मिन् पुस्तके पठसि ? tvaṁ saṁskṛtaṁ kasmin pustake paṭhasi ? (*m* or *f*)

= In what book do you study Saṁskṛtaṁ ?

अहं संस्कृतं बालादर्श पुस्तके पठामि । ahaṁ saṁskṛtaṁ bālādarśa pustake paṭhāmi

= I read (study) Saṁskṛtaṁ in "Bālādarśa" book.

Nouns, pronouns and adjectives

Noun = नाम nāma, विशेष्यम् viśeṣyam, **pronoun** = सर्वनाम sarvanāma, **adjective** = विशेषणम् viśeṣaṇam. Nouns, pronouns and adjectives are expressed in **singular** = एकवचनम् ekavacanam, **dual** = द्विवचनम् Dvivacanam, **plural** = बहुवचनम् bahuvacanam. They are classified according to gender as; **masculine** = पुल्लिङ्गः pumliṅgaḥ, **feminine** = स्त्रीलिङ्गः strīliṅgaḥ, **neuter** = नपुंसकलिङ्गः napuṁsakaliṅgaḥ. In a sentence, the noun or pronoun used as the subject controls the verbal form. It will become clear with examples given below. Gender of the subject does not control the verbal form. The adjective qualifying a noun and pronoun takes the number, gender and declension (later lessons) as nouns or pronouns it describes.

Singular.	बालकः <u>पठति</u> । bālakah <u>pathati</u> = The boy reads. (<i>m</i>)
Dual.	बालकौ <u>पठतः</u> । bālakau <u>pathatah</u> = Two boys read. (<i>m</i>)
Plural.	बालकाः <u>पठन्ति</u> । bālakāḥ <u>pathanti</u> = Boys read. (<i>m</i>)
Singular.	बालिका <u>पठति</u> । bālikā <u>pathati</u> = The girl reads. (<i>f</i>)
Dual.	बालिके <u>पठतः</u> । bālike <u>pathatah</u> = Two girls read. (<i>f</i>)
Plural.	बालिकाः <u>पठन्ति</u> । bālikāḥ <u>pathanti</u> = Girls read. (<i>f</i>)
Singular.	अश्वः <u>धावति</u> । aśvah <u>dhāvati</u> = The horse runs. (<i>m</i>)
Dual.	अश्वौ <u>धावतः</u> । aśvau <u>dhāvatah</u> = Two horses run. (<i>m</i>)
Plural.	अश्वाः <u>धावन्ति</u> । aśvāḥ <u>dhāvanti</u> = Horses run. (<i>m</i>)
Singular.	महिला <u>पचति</u> । mahilā <u>pacati</u> = The woman cooks. (<i>f</i>)
Dual.	महिले <u>पचतः</u> । mahile <u>pacatah</u> = Two women cook. (<i>f</i>)
Plural.	महिलाः <u>पचन्ति</u> । mahilāḥ <u>pacanti</u> = Women cook. (<i>f</i>)
Singular.	वानरः <u>खादति</u> । vānarah <u>khādati</u> = The monkey eats. (<i>m</i>)
Dual.	वानरौ <u>खादतः</u> । vānarau <u>khādatah</u> = Two monkeys eat. (<i>m</i>)
Plural.	वानराः <u>खादन्ति</u> । vānarāḥ <u>khādanti</u> = Monkeys eat. (<i>m</i>)

In the above sets of examples underlined verbal forms change with singular, dual and plural subjects, but do not change with gender.

प्रश्नाः praśnāḥ = Questions

अधः संस्कृतवाक्यानाम् अनुवादम् आंग्लभाषायां लिखतु ।

adhaḥ saṃskṛtavākyaṅānām anuvādam āṅglabhāṣāyāṃ likhatu ।

Write the translation of the Saṃskṛtaṃ in English.

1. बिडालः चलति । biḍālah calati ।
2. बिडालौ चलतः । biḍālau calataḥ ।

3. बिडालाः चलन्ति । biḍālāḥ calanti।
4. शुनकः भषति । śunakaḥ bhaṣati।
5. शुनकौ भषतः । śunakau bhaṣataḥ।
6. शुनकाः भषन्ति । śunakāḥ bhaṣanti।
7. गजः पिबति । gajaḥ pibati।
8. गजौ पिबतः । gajau pibataḥ।
9. गजाः पिबन्ति । gajāḥ pibanti।
10. व्याघ्रः गर्जति । vyāghraḥ garjati।
11. व्याघ्रौ गर्जतः । vyāghrau garjataḥ।
12. व्याघ्राः गर्जन्ति । vyāghrāḥ garjanti।

अधः आंग्लवाक्यानाम् अनुवादं संस्कृतभषायां लिखतु ।

adhaḥ āṅglavākyaṅānām anuvādaṁ saṁskṛtabhaṣāyām likhatu।

Write translations of sentences into Saṁskṛtam.

13. The donkey sees. 14. Two donkeys see. 15. Donkeys see.
16. Jackal goes. 17. Two jackals go. 18. Jackals go.

क्रियापदानां धातवः kriyāpadānāṁ dhātavaḥ = Verbal roots.

भष् bhaṣ = to bark, चल् cal = to walk, गर्ज garj = to roar,

शब्दसंग्रहः śabdasaṅgrahaḥ = Vocabulary.

बिडालः biḍālāḥ = cat, शुनकः śunakaḥ = dog, व्याघ्रः vyāghraḥ = tiger,